

UVOD

Pojam investicionih fondova datira još od početka 18 vijeka, kada je holandski kralj Vilijam I osnovao prvi otvoreni investicioni fond 1822. godine. Nešto kasnije osnovan je i prvi otvoreni investicioni fond u Škotskoj.

Prvobitno nazvani "investicioni trustovi" imali su osnovne karakteristike današnjih investicionih fondova.

"*Foreign and Colonial Government Trust*" osnovan je 1868. godine u Londonu, a smatra se prvim pravim (zatvorenim) investicionim fondom.

Prvi investicioni fond u Americi bio je "*New York Stock Trust*", osnovan 1889. godine. Godine 1924. osnovan je "*Massachusetts Investor's Trust*", prvi otvoreni investicioni fond s kontinuiranom ponudom udjela i bezuslovnim otkupom udjela po trenutnoj tržišnoj vrijednosti imovine fonda. Nakon kraha njujorške berze, 1929. godine nastala je velika svjetska ekonomska kriza. Osnivači "*Massachusetts Investor's Trust*" su izabrali loš trenutak za osnivanje, jer su cijene akcija na berzi rapidno padale, dok nisu 1932. godine dostigle najniže vrijednosti. Do 1936 godine, kad je Velika ekonomska kriza počela da jenjava pola otvorenih investicionih fondova je propalo.

Od pedesetih godina prošlog vijeka pa sve do danas, veličina i popularnost investicionih fondova raste. Istovremeno se širi dijapazon i sofisticiranost njihovih usluga i kanala distribucije a sve u cilju zadovoljenja investicionih potreba svojih klijenata. Stanje na finansijskim tržištima početkom sedamdesetih godina je bilo blago rečeno katastrofalno. U tom periodu se vrijednost imovine fondova smanjila za gotovo tri četvrtine. Zastrašeni nakon početnih gubitaka investitori su panično prodavali svoje udjele. Akcije su prodavali po mnogo nižim cijenama u odnosu na one koje su platili pri kupovini.

Kada je tržište hartija od vrednosti ponovo zaživjelo osamdesetih godina, rascvijetali su se i investicioni fondovi. Od tada njihov broj raste. Krajem prošlog vijeka je broj investicionih fondova u Americi narastao na 5.655. U zadnjih nekoliko godina je nastalo dodatnih 1.300 fondova. U svijetu se u prosjeku dnevno otvori novi otvoreni investicioni fond.

U Republici Srpskoj prvi investicioni fondovi su osnovani devedesetih godina prošlog vijeka, kao posljedica tranzicionih procesa. Narodna Skupština RS usvajanjem Zakona o privatizaciji državnog kapitala i nizom podzakonskih akata izabrala je model „masovne vaučerske privatizacije“. I ovaj model privatizacije nosio je određene nedostatke i probleme u implementaciji. Naime, emitovanih 55 miliona vaučara državljanima Republike Srpske trebalo je zamijeniti za akcije preduzeća sa tzv „Vaučer liste“.

Ključnu ulogu u ovom procesu zamjene vaučera za akcije imala su društva za upravljenje privatizacionim investicionim fondovima, čija je misija bila prikupiti što veći broj vaučera od građana kako bi, sa jedne strane proces uspio, a sa druge strane kako bi se formirao što veći kapital PIF-ova.

U ovom procesu osnovano je trinaest (13) društva za upravljenje privatizacionim investicionim fondovima (DZU PIF) i trinaest privatizacionih investicionih fondova (PIF).

PIF-ovi su se u toku 2007. godine transformisali u zatvorene investicione fondove sa javnom ponudom i u takvoj formi egzistiraju i danas.